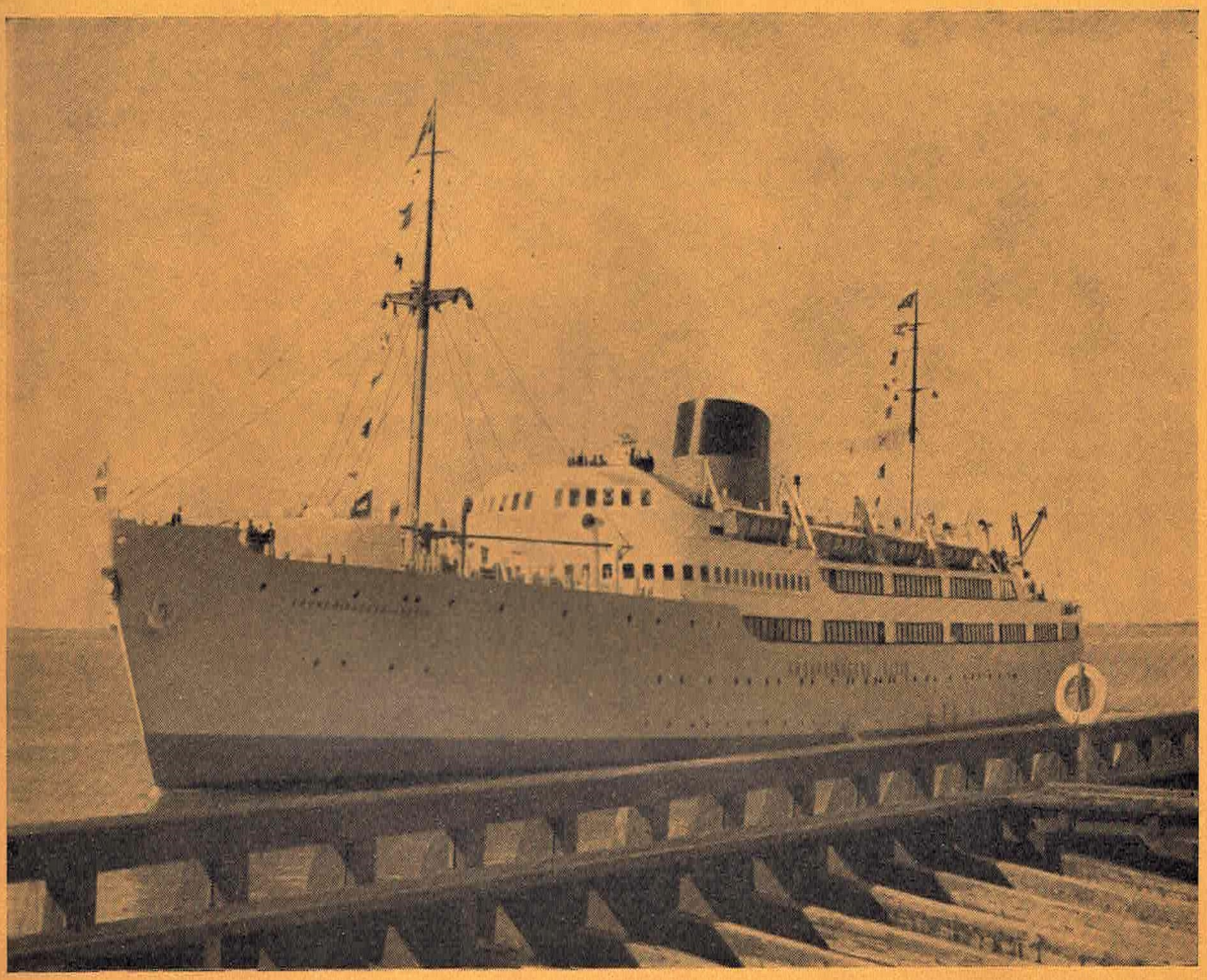
ESBJERG BY- OG ERHVERVSØKONOMISKE OVERSIGTER

8. årgang

Nr. 1 . August 1949

M/S Kronprinsesse Ingrid står ind i Esbjerg havn, klar til at overtage den vigtige turisttrafik og godstransport mellem England og Danmark, et led i det genopbygningsarbejde, som Esbjerg også ønsker at fremme efter mottoet »rask må det gå«. Derfor ser vi med dette hæftes artikler lidt på de arbejder, der udføres, og beskæftiger os iøvrigt med Esbjergs fremtid.

Med dette nummer af Esbjerg by- og erhvervsøkonomiske oversigter ønsker vi at markere byens 50 års købstadsjubilæum — og i byens gamle motto »rask må det gå« ser vi fremad og følger stadsdirektør E. Borchorsts redegørelse om de projekter og nydannelser, der formes og udføres af Esbjerg kommune. — Esbjerg er en ny by — en by, der aldrig har været bange for at bryde nye veje.

Virkelyst og foretagsomhed præger Esbjergs befolkning, og der sker stadig noget nyt i by og på havn, og herom beretter erhvervschef Ejgil Rasmussen i artiklen »Der virkes«. — Fremme af den eksisterende produktion og tilgang af nye virksomheder, således at der skabes mulighed for udnyttelse af ledige lokaler, ledig maskinpark, og dermed for fuld beskæftigelse er målet for erhvervsrådets arbejde, og opfyldes dette mål, er det vor overbevisning, at skatteborgerne om ikke med glæde betaler deres skatter, så dog glæder sig over de mange opgaver, kommunen løser til gavn for borgerne og vor by.

Eduard Iversen

Formand for Esbjerg Erhvervsråd

»Esbjerg«

er udgivet af Esbjerg byråd og Esbjerg Erhvervsråd og redigeret af stadsdirektør Borchorst og erhvervsrådssekretær Ejgil Rasmussen.

Heftet udsendes normalt 3—4 gange årligt og bringer by- og erhvervsøkonomiske artikler og oversigter fra Esbjerg by. Det udsendes gratis til interesserede ved henvendelse til ekspeditionen: Esbjerg erhvervskontor, Torvet, telefon 2579.

Næste nummer

indeholder bl. a. en artikel om Esbjergs største arbejdsgiver De danske Statsbaner samt en oversigt over indtægts- og formueforholdene i Esbjerg for skatteårene 1946—47, 1947—48 og 1948—49.

Indhold

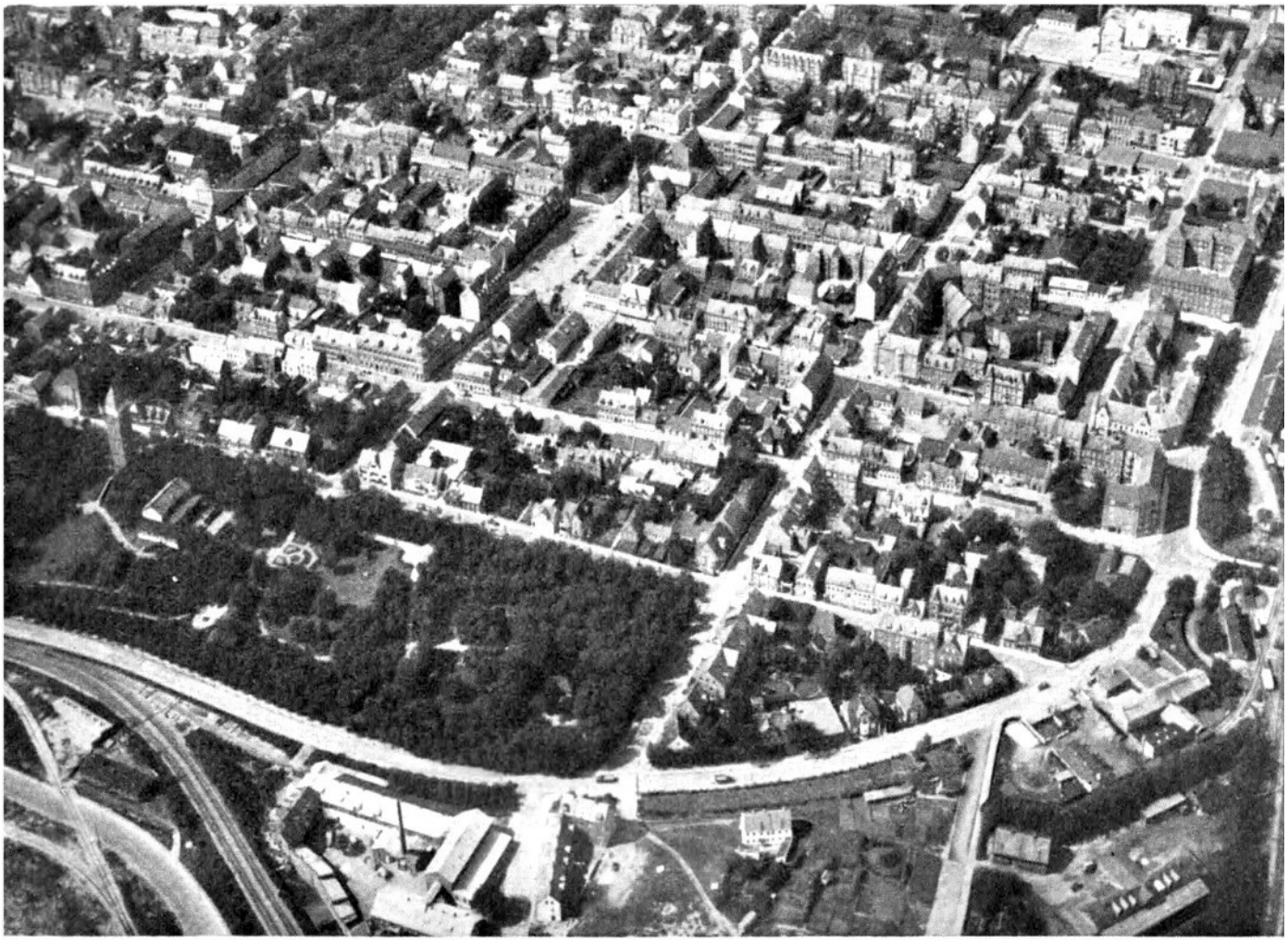
Forord ..... side 2

Esbjergs fremtid ..... » 3

Der virkes ..... » 12

Fra Esbjerg kommunes arbejdsmark ..... » 15

Oversigter ..... » 17

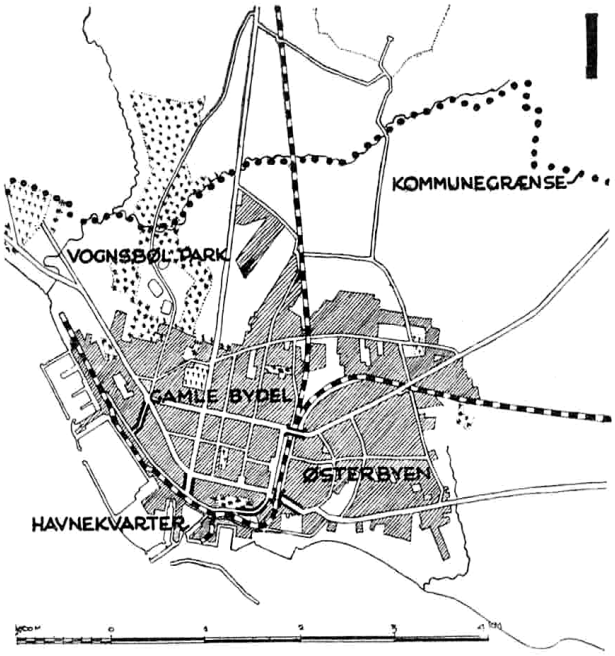

Esbjergs fremtid

AF STADSDIREKTØR E. BORCHORST

Ved byens 50 års jubilæum den 1. januar 1949 blev der af mange givet tilbageblik over den tid, byen har eksisteret, og hvad der er sket i denne tid. Sådanne tilbageblik er ganske naturlige ved et jubilæum, men da dette tidsskrift også gerne vil markere jubilæumsåret, mener jeg, at tidsskriftets art og formål gør det lige så naturligt at forsøge at kaste et blik fremover og se på de muligheder og planer, der foreligger for byens fremtid indenfor de nærmeste år.

Når man udarbejder et sådant fremtidsperspektiv, løber man altid en risiko for ikke at blive bekræftet af virkeligheden, men ikke desto mindre kan det dog måske have en vis interesse, at der redegøres for nogle af de planer, som — både hvis de gennemføres, og hvis de ikke gennemføres —

kan få indflydelse på bysamfundet og dettes erhvervsøkonomi.

Først burde man vel omtale fremtidsplaner og nydannelser indenfor erhvervslivet, men da disse forhold for ikke længe siden er blevet behandlet i forskellige artikler her i tidsskriftet, skal jeg om dette emne indskrænke mig til at henvise til forretningsfører, cand. polit. Tage Sørensens: Nydannelser indenfor esbjergensisk fiskerinæring (1948, nr. 2), lektor, dr. phil. Steen B. Böchers: Esbjerg som industriby (1948, nr. 3) samt til erhvervsrådssekretær Ejgil Rasmussens artikel i dette nummer.

Jeg vil derfor navnlig behandle de fremtidsplaner, som det offentlige og navnlig kommunen selv arbejder med for tiden, og her må jeg først nævne byplanarbejdet.

Byplanen

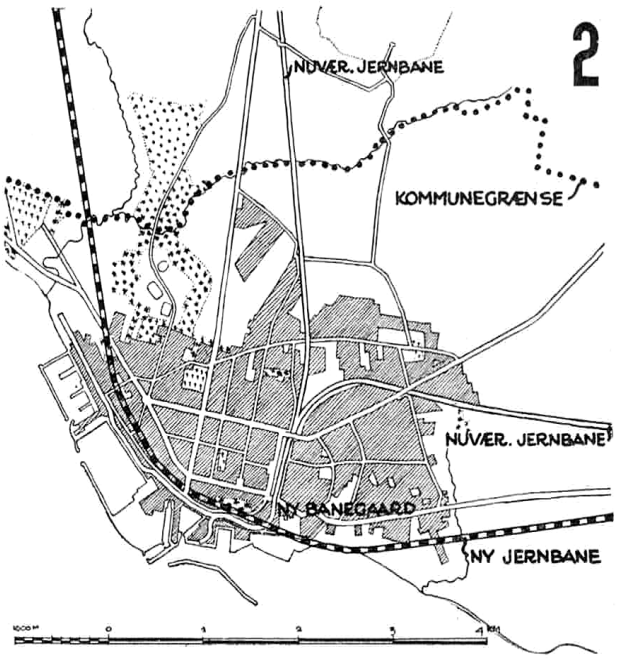
I henhold til byplanloven af 28. april 1938 påhviler det byrådet at tilvejebringe en byplan eller dog i alt fald en dispositionsplan for kommunen. Dette emne har også tidligere været behandlet her i tidsskriftet, nemlig i kommunaldirektør, cand. jur. & polit. Hans Nielsen: Esbjergs Byplan (1943, nr. 3).

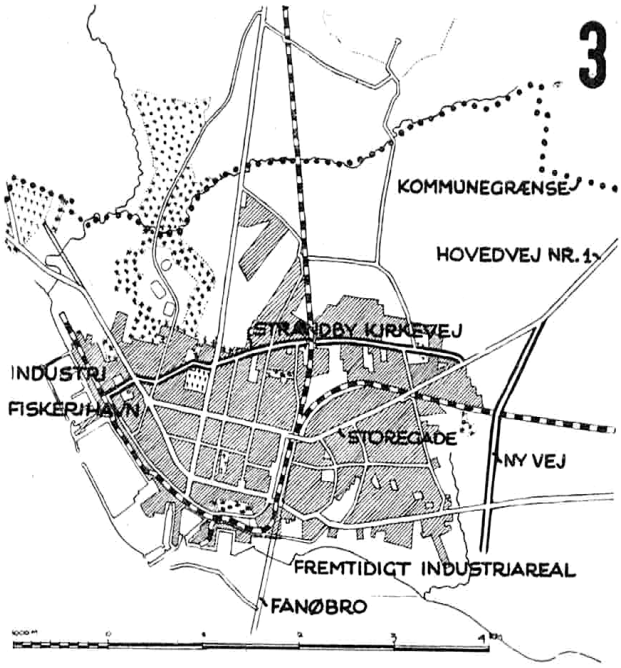
Forholdet er nu det, at der først og fremmest arbejdes på en dispositionsplan, og denne skal indeholde en angivelse i store træk af, hvorledes man tænker sig at løse byens trafikproblemer, bebyggelsen på beboelseskvarterer, forretningskvarterer og industrikvarterer. Endvidere må dispositionsplanen angive, hvor de offentlige bygninger, navnlig skoler, bør placeres, og hvor det vil være på sin plads at lægge grønne områder m. v.

Det vil springe i øjnene, at en sådan dispositionsplan i høj grad vil være bestemmende for, hvorledes Esbjergs fremtid skal forme sig.

Ser man på de nævnte hovedopgaver, må det erkendes, at det er vanskelighederne med løsningen af den første — trafikproblemet — der har bevirket, at Esbjerg i dag ikke har en dispositionsplan.

Som det fremgår af skitse 1, er byen i øjeblikket delt i tre dele: havnekvarteret, den »gamle«, ret tæt bebyggede del vest for banelinien og den mindre tæt bebyggede del øst for banen. Mellem havnekvarteret og byen er der i virkeligheden kun 3 forbindelser foruden jernbaneforbindelsen og mellem den »gamle« del og østerbyen kun to, nemlig den højst uheldige bro ved Storegade og den ikke meget bedre underføring ved Gasværksgade. Medens det imidlertid ikke er forbundet med væsentlige ulemper, at der kun er få forbindelser mellem by og havn — bortset fra, at jernbaneforbindelsen vel nærmest må betegnes som utilstrækkelig —, har tiden vist, at adskillelsen af byen i en østlig og vestlig del (i forhold til jernbanen) er meget uheldig. Forholdet er nemlig det, at kom-

munen ikke kan udvikle sig væsentligt mere end sket — og projekteret — mod vest og nord, hvor der dels er naturlige grænser (lave enge og Vognsbølparken m. v.), dels er grænsen ind til nabokommunen, hvorimod der øst for banen er endog meget store udvidelsesmuligheder. Udnyttelsen af disse muligheder hæmmes imidlertid stærkt af den af banen forårsagede deling.

Hertil kommer, at baneforholdene heller ikke for statsbanerne i det lange løb er tilfredsstillende, hvorfor statsbanerne i flere år har arbejdet med planer om en omlægning.

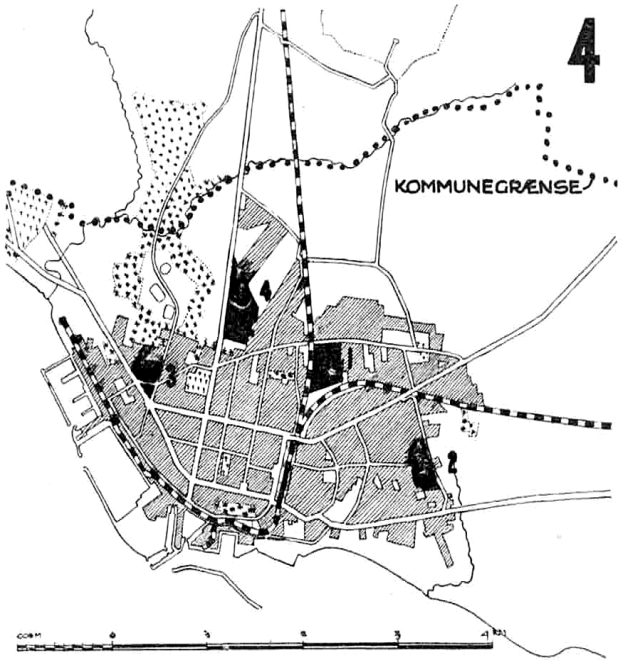
En sådan omlægning kan naturligvis foregå på flere måder, og et af statsbanernes nyeste projekter er vist på skitse 2. Omlægningen, som medfører forbedringer både for banen og i byplanmæssig henseende, vil koste mange mill. kr., men allerede det, at der træffes en afgørelse af, *hvad* der skal ske, vil muliggøre, at den væsentligste hindring for at udarbejde dispositionsplanen vil være ryddet af vejen. Denne afgørelse forventer man vil kunne blive truffet her i 1949.

Men dermed er trafikproblemet i dispositionsplanen ikke løst. Der er navnlig de vigtigere vejforbindelser at tage i betragtning. Disse kan nok først lægges fast, når banespørgsmålet er løst, men man arbejder allerede nu med planer om en udbygning af Strandby Kirkevej fra hovedvej 1 til fiskerihavnen og om anlæg af en forbindelsesvej mellem hovedvej 1 og Darumvejen (skitse 3). Disse to veje skulle så lede en stor del af den sværere trafik uden om hovedvej 1 (Storegade og Jernbanegade m. v.) til havnen og industrikvartererne vest og øst for havnen. Foruden disse vejplaner bør nævnes Fanøbroen, der — som vist på skitsen — tænkes ført fra et punkt øst for havnen over til Fanøs østkyst. Den foreligger stort set som et færdigt projekt, udarbejdet først og fremmest som en beskæftigelsesforanstaltning, hvortil den også må siges at være velegnet. Da den også vil koste meget store beløb, må man vist være forberedt på, at projektets virkeliggørelse er en i egentligste forstand fremtidsdrøm.

Opdelingen af byen i kvarterer til beboelse og erhvervsformål kan der ikke siges meget om på indeværende tidspunkt, udover at det må anses for sandsynligt, at der bliver industrikvarter på arealet mellem Darumvej og havet, hvor der også i forvejen findes en del industri.

Har man imidlertid først en sådan dispositionsplan — som jo efter hele sin karakter ikke må være alt for uelastisk — vil det være muligt efterhånden at udfylde den med partielle byplaner for mindre områder. Sådanne partielle byplaner kan udformes mere eller mindre detailleret og strengt, alt efter hvad der er behov for i de enkelte tilfælde.

Selv på indeværende tidspunkt, hvor vi altså

endnu ikke har dispositionsplanen, er der dog fuldført en del arbejde af byplanmæssig karakter. Man har således partielle byplaner for 1) et mindre område syd for Strandby Kirkevej øst for banen, ligesom man for flere af kommunens større grunde har bebyggelsesplaner, som dels allerede er, dels i en meget nær fremtid vil blive ført ud i livet, således både ved Strandvejen 2), ved den gamle dyrskueplads ved Strandby Plads 3) og på Spangsberggårdens jorder 4) ved Stormgade, se skitse 4.

Kommunale værker

Efter denne korte omtale af byplanarbejdet vil det være naturligt at gå over til de kommunale værker, der forsyner byen med elektricitet, gas og vand, og da navnlig at berøre disse værkers fremtidsplaner.

Først *elektriciteten.*

Med hensyn til selve produktionen af elektricitet gør der sig det særlige gældende, at den ikke sker på Esbjerg kommunes eget værk, men for største delen leveres af I/S »Vestkraft«. Dette interessentskab, der er et af de første i sin art her i landet, blev startet pr. 1. april 1946 og har foreløbig følgende interessenter: Herning kommune, Sydvestjyllands Andels Elektricitetsforsyning (S.A.E.F.) og Esbjerg kommune. De to sidste har i en lang årrække været sluttet sammen i Sydvestjyllands forenede Elektricitetsværker (S. f. E.). »Vestkraft« ledes af en bestyrelse, hvor hver af interessenterne er repræsenteret med nøjagtig lige mange medlemmer uden hensyn til, hvor stort et indskud vedkommende interessent har gjort ved interessentskabets start. »Vestkraft« ejer dampcentralen på Esbjerg havn og leverer fra den elektricitet til interessenterne til fremstillingsprisen. Imidlertid ejer interessenterne også hver for sig elektricitetsværker, således har Herning sit værk, og S. f. E. ejer dieselcentralen i Esbjerg og Karlsgårde vandkraftanlæg. Endvidere har man gennem »Vestjyllands Samleskinne« forbindelse med de fleste andre betydende elektricitetsværker i Vestjylland, ligesom man har en aftale med Sønderjyllands højspændingsværk i Åbenrå om samarbejde.

Pr. 1. oktober 1948 var den samlede maskinkraft i det her nævnte område af Vestjylland 23.980 kilowatt netto, hvoraf de 8.000 kilowatt hidrørte fra dampcentralen, de 7.500 kilowatt fra interessenternes egne værker og resten, 8.480 kilowatt fra de øvrige samleskinnedeltagere.

Imidlertid er der på dampcentralen en udvidelse i gang — en del blev effektiv 1. december 1948 —, som vil medføre en øget maskinkraft på ialt 15.300 kilowatt netto fra 1. oktober 1949, hvorefter »Vestkraft« præsterer 23.300 kilowatt, altså omtrent lige så meget som det *samlede* område præsterede året før.

Da elektricitetsforbruget i Vestjylland — som mange andre steder i landet — stadig vokser, har man påbegyndt en yderligere udvidelse på 36.000 kilowatt, der vil være færdig i efteråret 1953. Denne udvidelse er anslået at ville koste 18,9 mill. kr., men tillige må der foretages meget betydelige ledningsarbejder, ligesom det vil blive nødvendigt på de lange strækninger at gå over fra en driftsspænding på 60.000 volt til 150.000 volt for at kunne overføre den nødvendige strøm, og dette vil koste yderligere 13,5 mill. kr., således at anlægsudgifterne til udvidelsen ialt vil blive 32,4 mill. kr.

Denne meget betydelige investering vil imidlertid let kunne bære sig, idet de større produktionsenheder vil muliggøre en stadig mere intensiv udnyttelse af brændslet og — selv med uforandret brændselspris — en stadigt faldende brændselsudgift pr. produceret kilowatttimer. I denne forbindelse kan jeg oplyse, at allerede den relativt lille udvidelse, der blev sat ind 1. december 1948, har været medvirkende til at nedsætte interessenternes kilowatttimer pris fra 11,1 øre til 10,1 øre, en prisnedsættelse, som også er kommet elektricitetsforbrugerne i Esbjerg til gode. Det samlede salg af elektricitet i Esbjerg udgjorde i året 1948 -49 22 mill. kilowattimer.

I Esbjerg er vi desuden nu i færd med at gennemføre en overgang fra jævnstrøms- til vekselstrømsforsyning. Denne overgang, der — en gang gennemført — vil medføre adskillige fordele for forbrugerne, påregnes afsluttet i 1953.

I forbindelse med elektricitetsproduktionen må jeg ikke glemme at nævne, at der fra dampcentra-

len leveres fjernvarme til forbrugere i Esbjerg. Da fjernvarme fortrinsvis produceres med udtagsdamp, d. v. s. med damp, der allerede har afleveret en del af sin energi i turbogeneratoren, hvor den omdannes til elektrisk energi, er det en given ting, at fjernvarmen både medfører fordele for »Vestkraft« — altså elektricitetsproduktionen — og for Esbjerg by. I denne vil fra næste fyringssæson 1700 lejligheder m. v. blive opvarmet ved fjernvarme.

Ser vi dernæst på *gassen,* der produceres på Esbjerg kommunes gasværk, er det værd at bemærke, at m^3 prisen — selv om den fra 1. april 1948 måtte forhøjes med 50 % til 30 øre (heldigvis har det året efter været muligt at nedsætte den til 28 øre) — faktisk i dag stadig er den laveste i nogen dansk købstad. Fra 1. juli 1949 er den igen nedsat til 20 øre.

Da det under besættelsen ikke var muligt at foretage de udvidelser, der var ønskelige, er vi kommet noget bagefter med hensyn til produktionskapaciteten, således at forstå, at det har været nødvendigt at bestille et vandgasanlæg, der vil kunne tages i brug næste sommer, som reserve for det egentlige gasværk, indtil en udvidelse af gasværkets ovnanlæg kan være færdig. Vi har imidlertid afgivet ordre på denne udvidelse, og den vil være klar til drift inden 1. januar 1952. Udvidelsen består af 2 ovne med en nominel kapacitet på ca. 18.000 m^3 gas pr. døgn, og ovnene er indrettede med 14 diskontinuerligt arbejdende retorter, rekuperator og spildevarmekedel. Det nye anlæg muliggør produktion af cinders egnede til centralvarmebrug, hvilket vil forbedre mulighederne for afsætning af disse biprodukter ved gasfabrikationen.

Udvidelsen er anslået at ville koste 2,8 mill. kr. Det årlige gasforbrug lå i 1945—46 på ca. 4,2 mill. m^3 og steg til godt 8 mill. m^3 i 1948—49. Omkring 1965 beregnes forbruget at være steget til ca. 14,5 mill. m^3, og hvis denne beregning holder stik, skulle forbruget indtil da kunne dækkes med den igangværende udvidelse.

Som et projekt, der i høj grad må siges at henhøre til fremtiden, kan jeg lige nævne, at vi fra Varde by har fået en forespørgsel om, på hvilke vilkår vi vil kunne levere gas til Varde, og vi arbejder nu med en undersøgelse af mulighederne for at sende højtryksgas til Varde og af, hvorledes vilkårene for en sådan leverance ville stille sig, om den skulle blive aktuel.

Af værkerne står herefter tilbage at omtale *vandværket.*

Vandforsyningen er i Esbjerg, som i mange andre stærkt voksende byer, et stort problem.

Vandindvinding kan efter loven kun tillades af en landvæsenskommission, og de seneste kendelser fra 1940 og 1948 har tillagt kommunen ret til at indvinde 4,55 mill. m^3 vand årligt indenfor visse nærmere angivne indvindingsområder. Denne indvindingsret har man nu udnyttet fuldt ud og kan pumpe 13.500 m^3 i døgnet, men dette har også været vandforbrugets størrelse på enkelte dage allerede i 1947, hvorfor en større forøgelse af vandforbruget vil medføre vanskeligheder af ret betragtelig art.

På havnen, hvor der selvsagt bruges meget vand til merkantile formål (fiskeriet, fiskeindustrien, køleindustrien m. m.), klarer man sig dels ved køb af vand fra vandværket, dels ved oppumpning af havvand. Desuden har en række større virksomheder ved en landvæsenskommissionskendelse i 1949 fået tillagt ret til at indvinde ialt 1.621 mill. m^3 vand årligt. Enkelte andre større virksomheder (Esbjerg Andelsslagteri, Statsbanerne) har også ved tidligere kendelser erhvervet en selvstændig vandindvindingsret.

I det pr. 1. april 1945 indlemmede område findes desuden tre private vandværker med hver sit forsyningsområde og hver sin indvindingsret. Af disse vil Boldesager og Jerne vandværker nok kunne klare forsyningen i en overskuelig årrække, hvorimod Esbjerg kommune allerede nu har måttet træde hjælpende til overfor Gammelby vandværk og har overtaget en del af dettes forsyningsområde, og det bliver vel ikke derved.

Da kommunens vandforsyning således ikke kan siges med den nuværende udbygning at sikre vandforsyningen ud over en kortere årrække, har vi iværksat en større undersøgelse af, hvorfra vi kan

skaffe det vand, der skal til. Denne undersøgelse, der ikke er helt tilendebragt endnu, åbner mulighed for at skaffe en yderligere vandmængde på 2,6 mill. m^3 årligt, altså en forøgelse af den nuværende indvinding på 60 %. Da denne udvidelse må placeres ret langt fra byen, regner man med, at den vil komme til at koste 2,5 mill. kr., men til gengæld skulle den også kunne dække vandforbruget en lang årrække ud i fremtiden.

Gade-, vej- og kloakplaner

Efter omtalen af værkerne kan man passende gå over til at se på byens gade-, vej- og kloakplaner, som unægtelig også er ting af stor betydning for samfundet Esbjergs fremtid.

En væsentlig del af disse planer står i meget nøje forbindelse med byplanarbejdet, nemlig hele problemet med hovedfærdselsårernes udbygning og anlæg af nye hovedfærdselsårer, og da jeg foran under behandlingen af byplanspørgsmålet har nævnt de store linier i planerne på dette område, og da det yderligere arbejde med planerne formentlig endnu nogen tid må afvente dispositionsplanens udarbejdelse — i alt fald stort set — finder jeg ikke anledning til her at komme nærmere ind på dem.

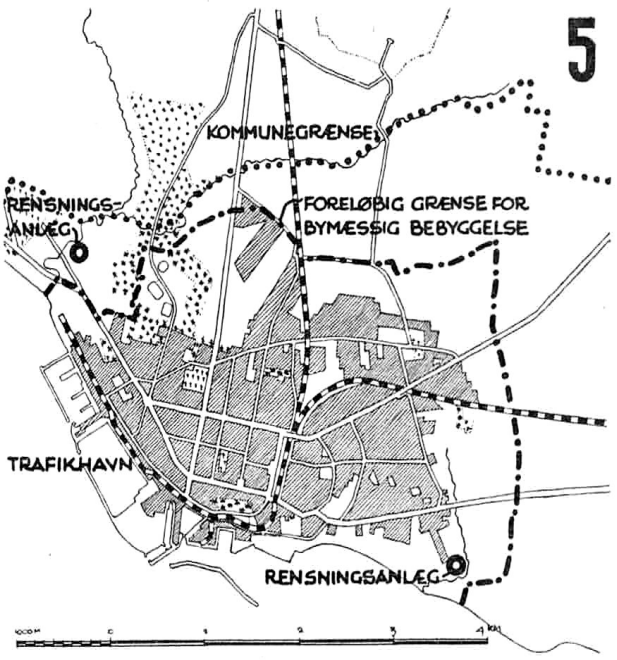
Gaderne i det »gamle« Esbjerg (fra før indlemmelsen i 1945) er udbyggede, og arbejdet her indskrænker sig hovedsagelig foruden den sædvanlige vedligeholdelse af gaderne til en fornyelse og forbedring af gadebelægningen, efterhånden som vi får råd til det.

I de indlemmede dele (den tidligere Jerne kommune) er gader og veje naturligvis langt fra fuldt udbyggede, og for de områder, der endnu udnyttes til landbrug, er endelige gade- og vejplaner ikke udarbejdede. Dette sidste er en fordel set fra et byplanmæssigt synspunkt, for så vidt der således intet er foregrebet med hensyn til fremtiden. De steder, hvor gader og veje er anlagt, er der imidlertid meget ofte kun tale om et nødtørftigt, foreløbigt anlæg af private gader og veje, — jeg tænker her navnlig på mange haveselskaber og villakvarterer, der ikke er fuldt bebyggede endnu. Efterhånden som bebyggelsen skrider frem, rejser der sig ganske naturligt et ønske om at få de private gader endeligt istandsat, hvilket foregår for grundejernes regning. Da kommunen imidlertid både skal udføre arbejdet og lægge pengene ud (de fleste grundejere foretrækker at afdrage gadebidragene over en længere årrække), sætter hensynet til kommunens økonomi m. v. en grænse for, hvor hurtigt disse ønsker kan imødekommes. Byrådet er derfor kommet ind på den retningslinie, at man gør de private veje færdige først, hvor bebyggelsen har et væsentligt omfang, hvilket igen medfører, at mange gader og veje må vente, nemlig de, hvor bebyggelsen ikke er tæt nok endnu.

Medens der således er nok at gøre for kommunens vejvæsen, kan man dog ikke sige, at det for tiden er på dette område, de større arbejder planlægges.

Det er derimod i høj grad tilfældet for *kloakspørgsmålets* vedkommende.

Selve Esbjerg blev så at sige fuldt kloakeret i årene 1895 til indlemmelsen i 1945, således at det for dette områdes vedkommende nu kun er nødvendigt at udbygge ledningerne i enkelte afvandingsområder, hvor udviklingen er løbet fra de forudsætninger, der var projekteret efter. En sådan udbygning eller forstærkning er nu i gang i det såkaldte »Nygårdsmarken I«, der har sit hovedudløb i trafikhavnen, se skitse 5.

I de indlemmede områder er kloakeringen derimod langt fra udbygget i et tilsvarende omfang, og efter den udvikling, der har fundet sted i området, må ret store dele af det i øjeblikket nærmest betegnes som utilstrækkeligt kloakerede.

For at fremme byggeriet på de arealer, der ligger nærmest den gamle bygrænse, er det derfor nødvendigt snarest at gå i gang med at udbygge kloaknettet, og det drejer sig i denne forbindelse om arealer, der er væsentlig større end hele det gamle byområde. Stadsingeniøren er i øjeblikket i gang med at undersøge mulighederne for at indføre et principielt nyt afvandingssystem, hvorefter alt overfladevand afledes direkte til undergrunden. Herved opnår man to meget væsentlige fordele. Den første er, at systemet gør det muligt at reducere hovedledningernes dimensioner meget betydeligt, hvilket skyldes, at der er ca. 100 gange mere overfladevand (regnvand) end spildevand inden for samme areal. Den anden fordel består i, at overfladevandet kan komme grundvandet og dermed vandværkerne til gode, hvilket nok tør siges at være ønskeligt. Ved en traditionel kloakering af disse store områder leder man regnvandet gennem store ledninger ud i havet, hvorved grundvandet i områderne mister sin naturlige forsyning og derfor synker — til skade for vandboringernes indvindingsmuligheder.

Det er derfor at håbe, at undersøgelserne vil vise, at jordbundsforholdene tillader en kloakering efter dette system, der med held er anvendt i England.

Men herudover rejser der sig spørgsmålet om, hvorledes man kan afhjælpe de ulemper, der er knyttet til, at man fra Esbjergs område leder store mængder urent spildevand ud i havet og havnen. Det vil i denne forbindelse antagelig være nødvendigt inden for de kommende 5—10 år at påbegynde bygningen af såkaldte afskærende ledninger, der i sig optager afløbet fra de nuværende hovedkloaker og fører spildevandsmængderne til et par fremtidige rensningsanlæg, hvoraf et kan placeres nordvest for selve byen på de lavt liggende engarealer mellem Gravlundvejen og Strandskoven og et andet sydøst for byen, se skitse 5. Måske kunne der også blive tale om i stedet at pumpe spildevandet gennem en underjordisk ledning til nordspidsen af Fanø, hvorfra det så urenset skulle føres ud i Grådybet og af strømmen føres bort fra Esbjergs kystområde.

Mens vi er ved afvandingsspørgsmålet, bør det nævnes, at byrådet for nylig vedtog (og søger boligministeriets stadfæstelse af) et tillæg til bygningsvedtægten, hvorefter man — med mindre der er tale om landbrugsbygninger — kun må bygge på grunde, der er lovligt kloakerede eller over 5000 m² store. Formålet med dette tillæg er at hindre uønskede udstykninger og bebyggelser i de temmelig store landbrugsområder i kommunen, således at man navnlig kan koncentrere sig om at løse kloakspørgsmålet og dermed også alle de andre lednings- og vejproblemer i de områder, som byrådet skønner først bør inddrages under den bymæssige udvikling. Disse områder er vist indenfor den stiplede linie på skitse 5.

Byggeriet i byen

Hvilket byggeri forestår der nu i byen?

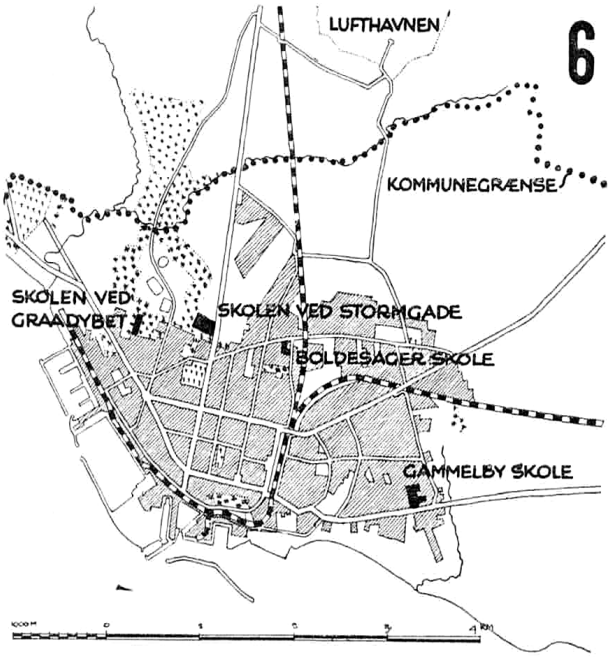
Ser vi først på *boligbyggeriet,* kan det oplyses, at der i øjeblikket er følgende byggeri i gang:

Private bygherrer opfører 71 huse med 96 lejligheder.

Boligforeningerne har 18 huse under opførelse med ialt 232 lejligheder + 29 værelser, og

kommunen har 6 huse i gang med 117 lejligheder, hvoraf det ene hus med 42 lejligheder beregnet til aldersrentenydere. Kommunens anslåede udgift herved bliver 2,4 mill. kr.

Af projekteret boligbyggeri, som endnu ikke er påbegyndt, men som ventes igangsat i en nærmere fremtid, har kommunen 182 lejligheder til en samlet overslagssum på 4,9 mill. kr., hvortil kommer, at Esbjerg Boligselskab har et stort byggeri på Spangsberggårdens jorder på programmet, som forhåbentlig påbegyndes inden længe. Dette byggeri, som omfatter ialt ca. 900 lejligheder, skal bringes til udførelse i overensstemmelse med den bebyggelsesplan, jeg omtalte foran i forbindelse med byplanen. Byggeriet har blandt andet afventet en ordning af kloakforholdene i den nordre bydel.

Byens hastige vækst i de senere år (ca. 7—900 indbyggere om året) gør imidlertid også andet byggeri end boligbyggeriet meget presserende.

Således f. eks. *skolebyggeri.*

På dette område arbejdes der med planer om opførelse af en meget betydelig udvidelse af Boldesager skole (skitse 6), en udvidelse, som vi håber at få tilladelse til at påbegynde i år, og som anslås at ville koste 1,7 mill. kr. Man agter dernæst at bygge en ny stor skole ved Grådybet, der blandt andet skal tage børnene fra bebyggelsen på Dyrskuepladsen. Så kommer turen til Stormgadekvarteret uden for skovbæltet, hvor en skole, navnlig når byggeriet på Spangsberggårdens jorder er fuldført, vil være overordentlig påkrævet, og endelig vil en udvidelse af Gammelby skole også være ganske nødvendig, når henses til det store byggeri i østerbyen, netop i Gammelby skoles opland. Udførelsen af dette byggeri vil naturligvis koste mange penge — vi regner med ca. 8 mill. kr. — selv om man for den årrække, byggeriet må strække sig over, selvsagt må regne med prissvingninger.

Også inden for *socialvæsenets* område planlægges der byggeri, således f. eks. en tilbygning til De gamles Hjem indeholdende en ny og større sygeafdeling, ud fra erkendelsen af, at den nu eksisterende sygeafdeling med sine 12 sengepladser er ganske utilstrækkelig; man har desuden projekteret et fritidshjem i østerbyen og et optagelseshjem i Boldesager. Dette byggeri antages at ville koste godt 1,5 mill. kr. ialt.

Endelig bør det nævnes, at der findes planer om en gennemgribende ombygning af *sygehuset* — det er centralsygehus for Ribe amt og by samt Esbjerg — og også denne ombygning vil komme til at koste mange penge.

Lufthavnen

En betragtning af Esbjergs fremtid ville ikke være fyldestgørende, hvis den ikke indeholdt et hjertesuk med hensyn til lufthavnen.

Esbjerg var den første danske by, der indviede en kommunal lufthavn. Det skete i 1937, og i årene op til krigen skete der en glædelig udvikling på dette område. Lufthavnen blev — som alle andre — beslaglagt af tyskerne under besættelsen, men blev — i modsætning til alle andre — bombarderet og ødelagt af de allierede. Imidlertid bestemtes det i lufthavneloven af 1946, at lufthavnen skulle overtages af staten, der også ved Esbjerg skulle oprette en lufthavn af klasse B, men dette har endnu ikke kunnet lade sig gøre, og hidtil har lufthavnen kun været anvendt til sportsflyvning. Nu i den allersidste tid er den dog blevet godkendt til taxaflyvning, det er et skridt i den rigtige retning, men byens ønsker går naturligvis videre, idet man gerne så den gjort anvendelig til ruteflyvning også. Vi har dog håb om, at dette må kunne komme i en overskuelig fremtid, da ministeriet har stillet sig imødekommende over for forskellige forslag fra byen, der tager sigte herpå.

Men vi ville jo unægtelig også anse det for trist, hvis en pionerby på luftfartens område skulle blive alt for distanceret i fremtidens udvikling.

Kommunens økonomiske stilling

Inden jeg slutter dette lille fremtidsperspektiv, kan det være rimeligt at anstille nogle betragtninger over, hvorvidt kommunens økonomiske stilling er en sådan, at man kan tænke sig, at de planer, byen omgås med, nogen sinde vil kunne føres ud i livet.

Hvor meget sådanne betragtninger i det hele er værd, er ikke godt at sige, da der jo altid for bedømmelsen af fremtiden efter sagens natur gør sig den største usikkerhed gældende. Et afgørende moment for den fremtidige udvikling vil det være, hvorledes borgernes fremtidige indtægter stiller sig ikke mindst i forhold til prisniveauet taget i videste betydning. Prisniveauets udvikling over en længere fremtid er det vist umuligt for nogen at have en begrundet mening om, bortset fra at man inden for en kortere årrække formentlig må regne med et vist prisfald. Og den anden side af momentet, størrelsen af esbjergborgernes fremtidige indtægter, er et omtrent lige så flygtigt og usikkert forhold: de vil i meget høj grad være afhængige af fiskeriet, hvis afkastningsmuligheder igen hænger sammen med klimatiske forhold, afsætningsmuligheder, priser på fisk og meget mere. Det vil derfor være meget ønskeligt, om også andre sider af erhvervslivet i Esbjerg kunne fortsætte den igangværende udvikling, først og fremmest således at landbrugseksporten i stadig øget omfang foregik via Esbjerg, men også ved, at den industri, som i øjeblikket findes i byen, vokser, at der oprettes nye virksomheder o. s. v., og at erhvervsrådet og byrådet, der begge levende interesserer sig for disse forhold, må have held med deres bestræbelser i denne retning.

Men bortset fra disse fromme håb for fremtiden kan man ved at se på de senere års økonomiske udvikling for kommunen måske få visse fingerpeg af interesse for bedømmelsen af fremtiden.

I årene 1943—49 har man optaget *lån* til et beløb af 19 mill. kr., men samtidig foretaget afdrag på 14 mill. kr., således at gælden nu er 17 mill. kr. Man foretager *afskrivninger* på de aktiver, der forringes med tiden, efter de sædvanlige regler i købstæderne, men i den samme periode har låneafdragene væsentligt oversteget afskrivningerne, nemlig med ialt 4 mill. kr., hvilket i sig indebærer en konsolidering.

Til forskellige *fonds* har man også i perioden henlagt betydelige beløb, således til en skatteregureringsfond over 3,1 mill. kr., til anlægsfonds godt 3,2 mill. kr. og til andre fonds (bortset fra pensionsfonds) 3,6 mill. kr.

Kommunens formue og lån pr. indbygger udgjorde henholdsvis 1273 kr. og 379 kr., og dens sidst aflagte regnskab balancerede med ca. 14,7 mill. kr.

Til gengæld må det indrømmes, at kommunens driftskapital, ca. 2 mill. kr., er alt for lille, men dette forhold er byrådet opmærksomt på, og man er i færd med at træffe foranstaltninger til at afhjælpe denne mangel.

Borgernes indtægter er i det forløbne tidsrum også stadig steget, hvilket selvsagt er en forudsætning for, at en konsolidering på 14 mill. kr. har kunnet lade sig gennemføre over et så forholdsvis kort spand af tid som 6 år.

Som konklusion vil jeg som min overbevisning udtale, at hvis byens befolkning fortsætter med samme virkelyst som hidtil og ikke hindres af udefra kommende forhold — verdenskrise, krig eller lignende — vil det også være muligt at gennemføre blandt andet de planer, som er skitseret på disse sider i det omfang, den samme befolkning ønsker det.

Der virkes...

AF ERHVERVSRÅDSSEKRETÆR EJGIL RASMUSSEN

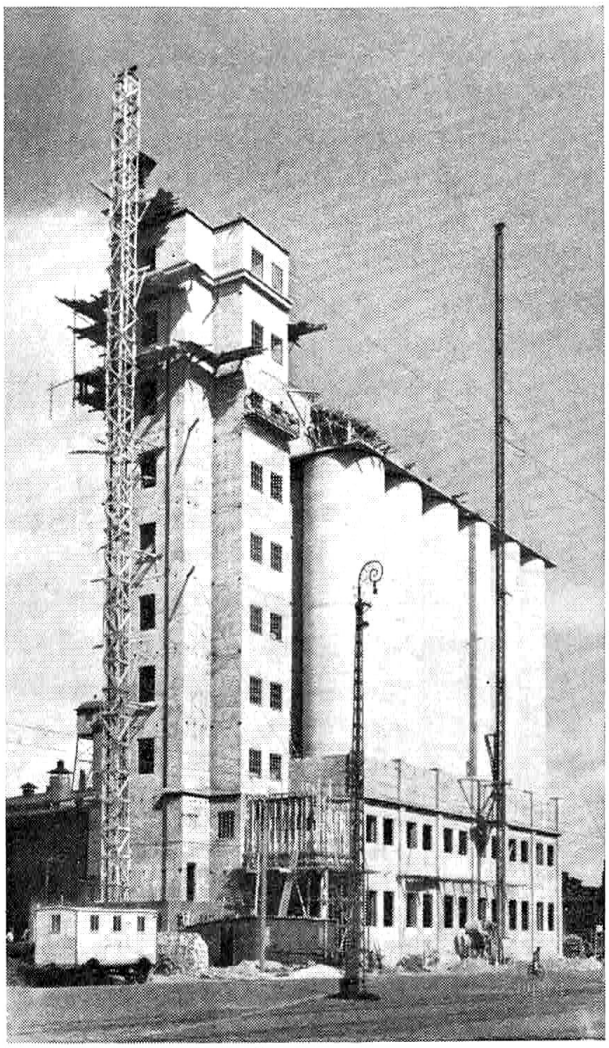
Ved Esbjerg havn hersker der i øjeblikket en aktivitet, som man skal helt tilbage til havnens anlæggelse for at finde magen til.

På trafikhavnen sender stærke projektører deres skarpe stråler ud over valsemøllens byggeplads, hvor en stor moderne silo rejser sig. Bygningen indrettes med 24 store og 15 mindre siloer med et samlet indhold på 70.000 tdr. hvede og rug. I silotårnet installeres automatiske vægte for ind- og udvejning af kornet, person- og kornelevatorer, transport- og renserianlæg samt et større tørreri, og det hele bliver automatisk med elektrisk drift.

Erfaringerne fra de tidligere isvintre, hvor hele Danmark ser hen til leverancer fra Danmarks altid isfrie havn, har her resulteret i, at man nu kan losse de største kornbåde efter Esbjergs gamle motto: »rask må det gå«, idet der også installeres et stort kombineret skibselevator og pneumatisk losseanlæg med en kapacitet på 1200 tdr. korn i timen, et anlæg, der foruden at kunne udlevere det samme kvantum korn til banevogn og lastvogn også er indrettet således, at der fra siloen kan udskibes korn.

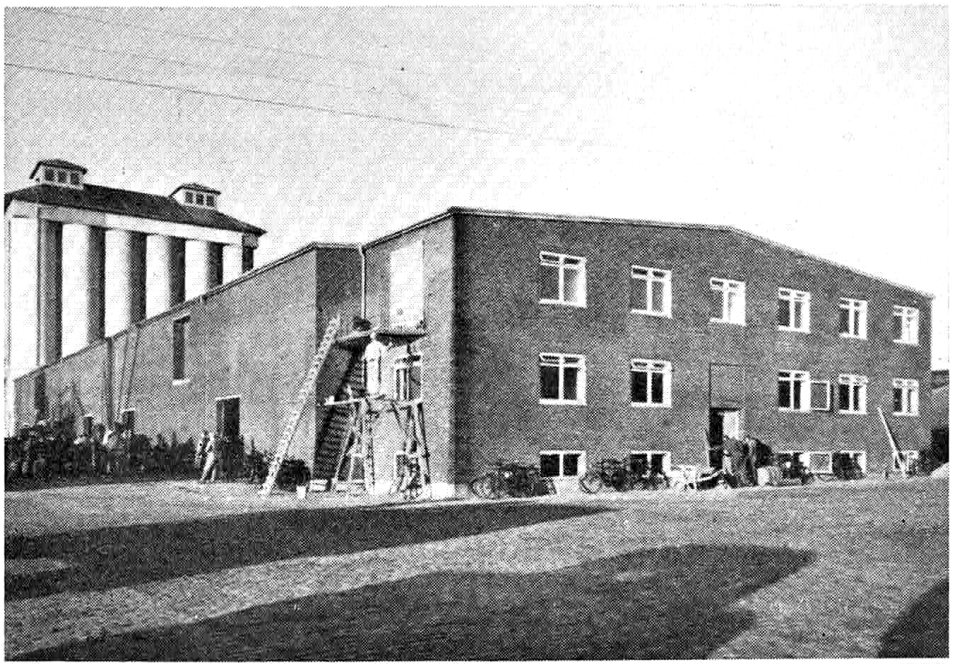
Når bygningen i løbet af 1949 står færdig, vil det 41 m høje tårn rejse sig som et nyt vartegn over Esbjerg trafikhavn.

Men kun nogle hundrede meter herfra har landbrugsministeriets kartoffeleksportudvalg bygget en 4.000 m² stor kartoffelakkumulator — og med denne nybygning fejrer erhvervsrådet sit 10 års jubilæum, idet det bl. a. skyldes dettes indsats, at kartoffeleksporten i sin tid kom til at gå over Esbjerg havn. En helt ny isoleringsmetode i forbindelse med et fugtigheds- og ventilationssystem medfører, at bygningen kan anvendes til forskellige formål, således vil Dansk Andels Ægeksport i den tid, hvor bygningen ikke anvendes til kar-

Valsemøllens nye silo.

Kartoffeleksportudvalgets lagerbygning.

tofler, anvende den til præserveringscentral for at udjævne eksportleverancerne af æg og stabilisere priserne.

Går vi forbi fiskerihavnen, kommer vi til fiskernes andels sildemels- og sildeoliefabrik, der er bygget i rekordtempo, idet denne fabrik blev opført i løbet af 6 måneder sidste år.

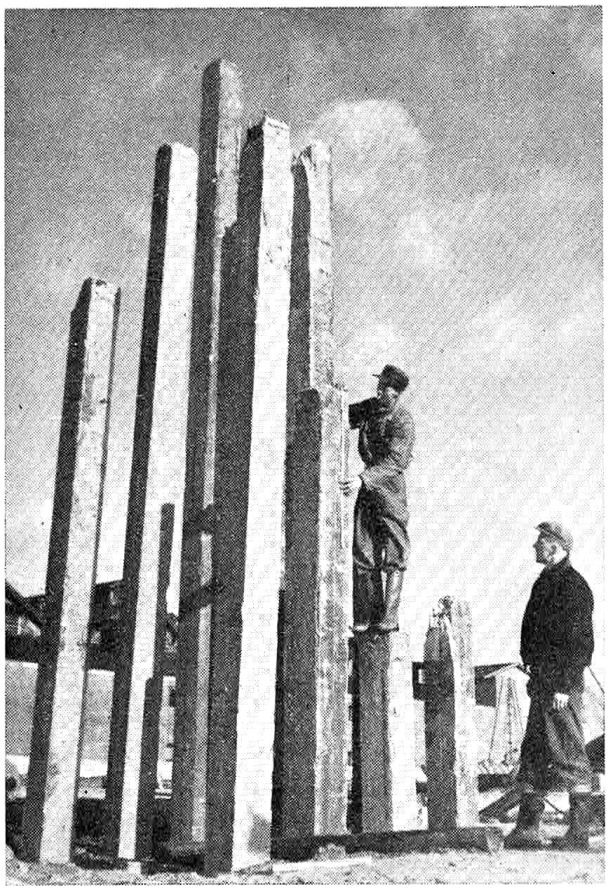
Anlæget kan oparbejde ca. 100 tons sild pr. dag, og dette giver 11 tons sildeolie og 20 tons sildemel, værdifulde produkter, der for oliens vedkommende går videre til margarineproduktionen og for melets vedkommende til foderstof for høns og svin.

Langs de 6 km lange kajer går vi tilbage til østre forhavn og passerer Englands-kajen, hvor man har nedrammet 1550 stk. 14 m lange betonpæle, hvortil der er støbt et fundament, der skal bære kød- og kvægeksportudvalgets kølehus, et bygningsværk på 7 etager i 32 meters højde. De ca. 8 mill. kr., som bygningen er anslået til at koste, er skaffet tilveje gennem et særligt opsparingsfond, således at det udelukkende er landboerne, der bekoster byggeriet, idet staten overhovedet ingen udgift har hermed. Bygningen, der er projekteret til at kunne rumme 10.000 dyrekroppe, udstyres med den mest moderne køleteknik, og man overvejer bl. a. at anvende en særlig dybfrysningsteknik, der sikrer, at man ikke behøver at opbevare ben, knogler o. l., idet dyrene parteres ud i passende stege og herefter dybfryses.

Kølehuset vil med den store kapacitet blive et værdifuldt aktiv for kødeksporten over Esbjerg, idet langt den overvejende del af kødeksporten i fremtiden vil blive dirigeret over Esbjerg havn.

Havnen er da også efter en gennemgribende opmudring af det sand, som aflejrede sig under besættelsestiden, atter i stand til at modtage skibe med et dybgående af 8 meter — og som porten mod verden i vest udnytter eks- og importører fra store dele af Jylland med fordel Esbjergs forbindelser med omverdenen og specielt de faste ruter til Harwich og Grimsby.

Som genbo til kvægeksportudvalgets frysehus ligger dampcentralen — ejet af den vestjydske elektricitets sammenslutning »Vestkraft« — rationelt anbragt ved kajen, således at kulbådenes last kan gå lige ind under kedlerne og gennem turbineanlægene omsættes til elektrisk kraft og fjernvarme. Med den nye udvidelse af turbine- og kedelanlæget opnås en lavere produktionspris samtidig med at produktionen sættes op fra 8000 KW til 23.300 KW. Udvidelsen, der delvis blev sat i kraft 1/12 48, påregnes at være helt afsluttet til efteråret.

Piloteringsarbejde ved kød- og kvægeksportudvalgets kølehus.

Oppe i byen udvides Esbjerg Kittelfabrik for 4. gang til det dobbelte, og den nye cylinderservicefabrik, der etablerede sig for en måned siden, arbejder med 9 mand.

I forhold til byens størrelse har Esbjerg altid haft en stor engroshandel, idet man med fordel kan dække markedet fra Limfjorden til grænsen. For at kunne betjene denne store kundekreds på en tilfredsstillende måde har Esbjerg Jernlager nu taget en ny 1100 m² stor lagerbygning i brug, og Vestjydsk Rør- og Sanitetslager har lagt tag på en anden lagerbygning på 1200 m².

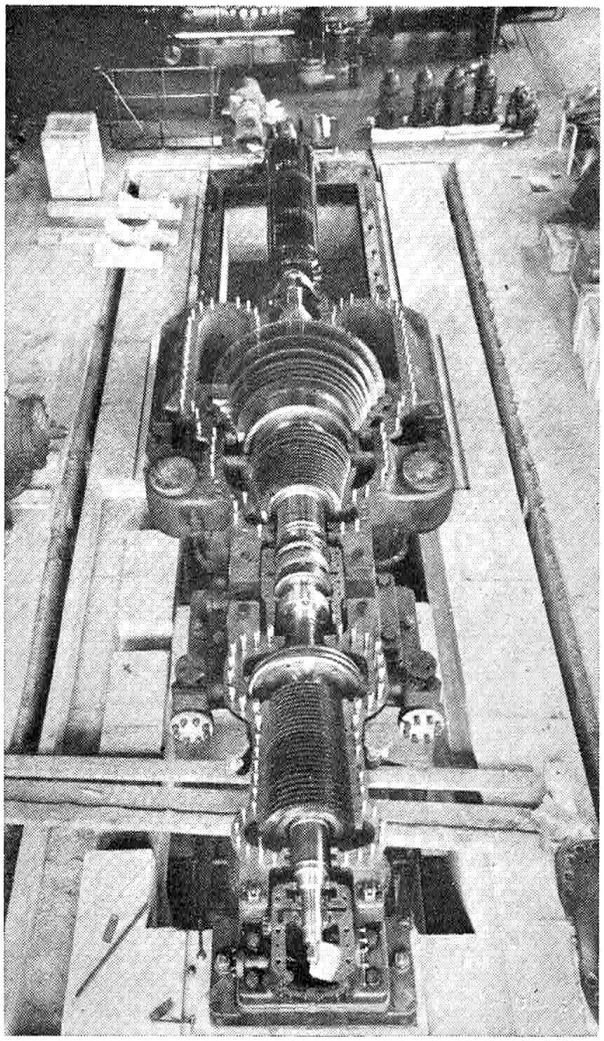
Ny foretagsomhed har altid haft god grobund i Esbjerg — på fiskeriets område har vore fiskere banet vejen for initiativet i Grønland, og de hjemlige eksportører udvider med filetskærerier og lynfrysningsanlæg.

Nær Strandbyplads har firmaet »Value« rejst en moderne virksomhed, og i Rolfsgade udvider Dansk Fryse- og Kølehuskompagni.

Disse to virksomheder samt de øvrige filetskærerier i Esbjerg har en kapacitet på skæring af 60.000 kg fisk og nedfrysning af 75.000 kg pr. dag.

Der er ingen tvivl om, at lynfrysningen af fisk vil være en af de oparbejdningsmetoder, der skal til for at opnå en konstant forsyning af markedet med et under hygiejnisk kontrol fremstillet fiskeprodukt — og nu baner de af Esbjerg-firmaet »Premier« lynfrosne bær og grøntsager vejen.

Der er, tiltrods for, at byen på grund af sin stærke vækst har været forfordelt med hensyn til materialer, dog virkelyst, og selv om det kniber med at finde byggegrunde, dog stadig plads til nye virksomheder, der ønsker at udnytte de muligheder, der er i Danmarks havfriske by.

I/S »Vestkraft«s nye turbine.

FRA ESBJERG KOMMUNES

arbejdsmark

Det samlede antal sygedage for hele hospitalet har i regnskabsåret 1947—48 været 57.929 dage, der fordeler sig med:

44.596 dage for patienter fra Esbjerg købstadkommune.
12.540 » for patienter fra Ribe amtskommune.
341 » for patienter fra Ribe købstadkommune.
259 » for patienter fra den danske hær og flåde.
193 » tyske og allierede flygtninge.

(Centralsygehusets beretning).

*

I vaskeriet er i 1947—48 vasket 375.234 stk. tøj; heraf 35.207 stk. for funktionærer og 9.549 for andre kommunale institutioner.

Der er i samme tidsrum syet 3.964 stk. tøj, kasseret 2.918 stk. og repareret 31.907 stk.

Forbrugt vasketøj pr. sygedag 5,7 stk.

(Centralsygehusets beretning).

*

Samtlige mejerikredse er tuberkulosefri. Ved de udførte tuberkulinprøver er der dog fundet enkelte reagenter, som straks er fjernet fra besætningen. Mejerierne er gået i gang med bekæmpelsen af den smitsomme kastning. Interessen for denne sag synes at være stor hos leverandørerne. Selve bekæmpelsesarbejdet foregår efter »Fællesregler for mejerikredsvis bekæmpelse af smitsom kalvekastning«. Efter de hidtil udførte blod- og mælkeprøver findes der inden for området her ca. 22 % besætninger, som må betragtes som smittede.

(Mælkekontrollens beretning).

*

I *folkeregistret* fandtes pr. 1. januar 1948 opført ialt 45.695 personer.

Tilgang:	
1. Fødte	1.048
2. Tilflyttet fra indlandet:	
a. Med flyttebevis fra andre kommuner	3.768
b. Optaget uden flyttebevis	3
3. Tilflyttet fra udlandet	318
4. Ifølge særlig indberetning	1
	5.138
Afgang:	
1. Døde	339
2. Fraflyttet med flyttebevis til andre kommuner i indlandet	3.506
3. Fraflyttet til udlandet	457
4. Forsvundne personer	9
5. Ifølge særlig indberetning	2
	4.313
Tilgang ÷ afgang	825

Pr. 31. december 1948 fandtes i folkeregistret opført ialt 46.520 personer.

Gadebelysningen

Der blev i årets løb bragt 137 lygter i stand, hvorefter antallet udgjorde 682.

38 lygter er forsynet med lygteure, resten med fjerntændere. Af de opstillede lygter var 234 aftenlygter, 220 natlygter og 228 aften- og natlygter.

(Gasværkets beretning).

*

Vandforbruget fordelte sig således i 1947—48:

1.	Husholdningsforbrug og w. c. ...	2874698	m³
2.	Vand til næringsbrug	760240	»
3.	» » havevanding	25000	»
4.	» » bygningsforbrug	6000	»
5.	» » udskyln. af ledningsnettet	3000	»
6.	» » sygehusene	40000	»
7.	» » badeanstalt	50000	»
8.	» » brandvæsen og vejvæsen	5000	»
9.	» » udskylning af filtrene ...	300000	»
	Oppumpet ialt	4063938	m³

(Vandværkets beretning).

Ved eftersynene foretages en nøje undersøgelse af yveret af hver ko i besætningen, navnlig alle malkende køer. Ved inspektionen af staldforhold lægges navnlig vægt på, at der gøres noget for at holde rent og ordentligt i stalden, på gode afløbsforhold og tørhed af staldbund; der lægges mindre vægt på, at stalden findes i en ældre bygning. Det bør selvfølgelig tilstræbes, at stalde ved nybygninger indrettes, således at de bliver lyse, velventilerede, med gode afløbsforhold og med gode pladsforhold i de enkelte båse. I enhver stald bør der være et velindrettet mælkerum, hvor mælken sies, afkøles og opbevares, og hvor ligeledes malkemaskinen har sin plads. Desuden inspiceres foder og malkeredskaber, og når tilsynet foretages under malkningen, påses det, at denne udføres renligt og hygiejnisk. I tilslutning til eftersynet udfærdiges attest, hvori anføres, hvilke evt. syge dyr der er fundet, hvad disse dyr lider af, og hvilke anvisninger der er givet med hensyn til disse dyrs isolation og deres mælk. Endvidere anføres på attesten evt. forefundne overtrædelser af de for produktionen af mælk til Esbjerg gældende regler.

(Mælkekontrollens beretning).

1947—48	Ægtefæller	Enlige mænd	Enlige kvinder	Ialt
a. Antal personer, der har modtaget særhjælp, men ikke kommune- eller fattighjælp	604	285	512	1401
b. Antal personer, der har modtaget særhjælp og kommunehjælp, men ikke fattighjælp	344	86	235	665
c. Antal personer, der har modtaget særhjælp og fattighjælp, men ikke kommunehjælp	3		1	4
d. Antal personer, der har modtaget kommunehjælp, men ikke særhjælp eller fattighjælp	356	112	232	700
e. Antal personer, der har modtaget kommunehjælp og fattighjælp, men ikke særhjælp		3	1	4
f. Antal personer, der har modtaget fattighjælp, men ikke særhjælp eller kommunehjælp		1	1	2
g. Antal personer, der har modtaget særhjælp, kommunehjælp og fattighjælp	2	1	1	4
Tilsammen	1309	488	983	2780

(Socialvæsenets beretning).

Oversigt over Esbjerg kommunes formue, lån m. v. i 50 års perioden

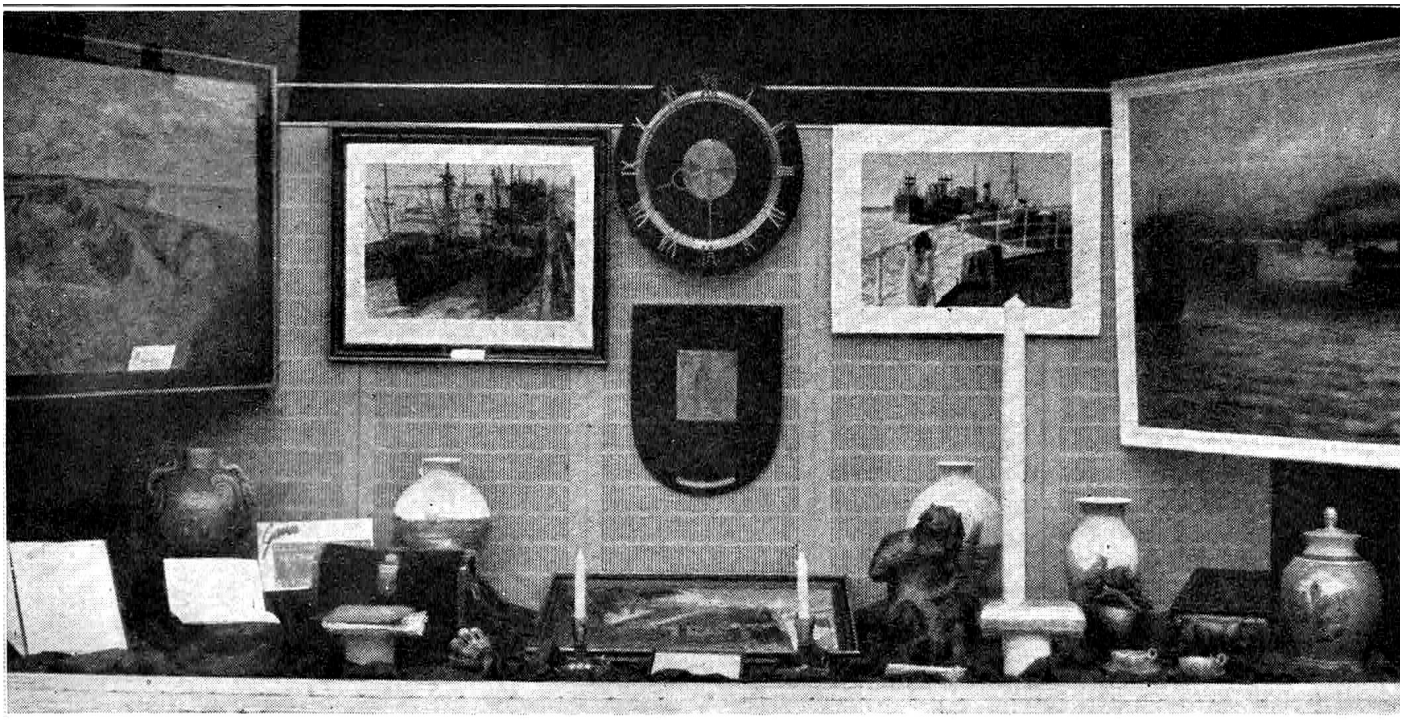
År	Indbygger-antal	Pålignet skattebeløb formue- og lejligheds-skat	Skat pr. indbygger	Kommunens formue		Kommunens lån	
				ved årets udgang	pr. indbygger	ved årets udgang	pr. indbygger
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
1899	12.967	136.979	10,56	1.170.628	90,27	1.155.402	89,10
1900	12.523	184.423	14,72	1.386.343	110,70	1.340.496	107,04
1901	12.910	187.122	14,49	1.479.719	114,61	1.393.747	107.95
1902	13.169	211.505	16,06	1.815.469	137,85	1.664.342	126,38
1903—04	14.022	227.108	16,19	2.034.416	145,08	1.903.165	135,72
1904—05	14.482	199.635	13,78	2.313.946	159,78	2.170.424	149,87
1905—06	14.844	211.339	14,23	2.277.525	153,43	2.130.696	143,53
1906—07	15.488	262.937	16,97	2.537.625	163,84	2.321.926	149,91
1907—08	15.968	315.967	19,78	3.316.188	207,67	3.053.805	191,24
1908—09	16.655	379.210	22,76	4.016.778	241,17	3.673.512	220,55
1909—10	16.967	387.203	22,82	4.166.514	245,56	3.739.230	220,38
1910—11	17.565	416.353	23,64	4.898.066	278,85	4.457.448	253,07
1911—12	18.286	486.746	26,63	4.850.936	265,27	4.351.315	238,50
1912—13	18.743	542.682	28,95	5.389.996	287,56	4.829.117	255,90
1913—14	19.212	597.397	31,09	5.377.647	279,91	4.706.714	244,99
1914—15	19.322	639.976	33,12	5.601.768	289,92	4.813.904	249,14
1915—16	18.566	576.512	31,05	5.905.460	318,02	4.924.503	265,24
1916—17	18.402	685.604	37,26	6.434.039	349,64	5.317.411	288,96
1917—18	19.306	961.621	49,80	6.877.424	356,23	5.313.342	275,21
1918—19	19.878	1.117.375	56,22	11.133.353	560,38	9.872.577	496,66
1919—20	20.641	1.423.313	68,96	11.418.930	553,22	9.796.012	474,59
1920—21	21.714	2.421.618	111,06	15.231.081	701,44	13.768.611	643,29
1921—22	21.639	2.873.639	132,79	15.902.110	739,50	13.890.774	641,93
1922—23	22.253	2.862.641	128,64	15.936.069	713,16	13.573.174	609,94
1923—24	22.398	2.790.224	124,57	16.743.808	747,55	13.768.023	614,69
1924—25	22.812	2.777.514	121,75	17.095.736	749,41	13.616.523	596,90
1925—26	23.042	2.857.554	124,01	18.946.096	822,24	14.608.958	634,01
1926—27	23.807	2.561.971	107,61	17.730.542	744,76	14.410.323	605,29
1927—28	24.443	2.312.221	94,59	17.842.718	729,97	13.528.832	553,48
1928—29	24.797	2.235.652	90,15	17.125.755	690,63	13.084.405	527,66
1929—30	25.623	2.397.932	93,59	19.404.673	757,31	13.194.610	514,95
1930—31	26.298	2.774.239	105,49	20.017.417	761,18	12.971.365	493,25
1931—32	27.069	2.673.014	98,75	21.136.460	780,83	13.647.451	504,17
1932—33	28.262	2.505.455	88,65	19.616.142	694,08	13.547.605	479,36
1933—34	29.043	2.466.179	84,91	19.756.556	680,25	13.690.839	471,40
1934—35	29.552	2.672.148	90,42	20.082.603	679,57	13.454.405	455,28
1935—36	30.303	2.859.022	94,34	19.952.212	658,42	13.346.150	440,43
1936—37	30.498	3.009.857	98,69	19.466.730	638,30	13.392.450	439,13
1937—38	31.015	2.741.519	88,39	19.133.205	616,90	12.544.792	404,47
1938—39	31.623	2.600.078	82,22	19.830.529	627,09	12.442.541	393,46
1939—40	32.304	2.733.047	84,60	21.611.141	668,99	13.092.468	405,29
1940—41	32.422	3.520.814	108,59	23.708.134	731,24	13.513.847	416,81
1941—42	33.395	4.370.908	130,88	24.401.288	730,69	12.599.192	377,28
1942—43	34.025	6.059.327	178,08	27.563.540	810,10	11.069.701	325,34
1943—44	35.081	6.862.561	195,62	36.273.082	1.033,98	11.904.241	339,34
1944—45	36.818	8.513.291	231,23	42.662.346	1.158,74	12.086.665	328,28
1945—46	37.382	9.638.066	257,82	49.780.419	1.331,67	15.835.299	423,61
1946—47*)	44.234	9.656.977	218,31	54.532.096	1.232,80	16.198.604	366,20
1947—48	44.840	10.830.134	241,52	58.190.014	1.297,72	17.355.871	387,06

*) Dette og flg. år incl. Jerne.

Oversigt over Esbjerg kommunes skatteindtægter m. v. i 50 års perioden

Året	Antal skatteydere	Antal skatteydere i proc. af indb. antal	Ansat indtægt	Skatteindtægt	Ligningsproc. incl. kirkeskat	Skatteprocent	Gennemsnitlig ansat indtægt	
							pr. skatteyder	pr. indbygger
			kr.	kr.			kr.	kr.
1904—05*	3.622	25	4.084.823	2.677.248	7,8	5,12	1.128	282
1905—06	3.528	24	4.123.498	2.643.123	8,3	5,32	1.169	278
1906—07	3 673	24	4.498.769	3.027.197	9,0	6,05	1.225	290
1907—08	3.803	24	4.755.740	3.237.573	10,1	6,67	1.251	298
1908—09	4.376	26	5.434.593	3.713.984	10,7	6,97	1.242	326
1909—10	4.647	27	5.726.795	3.929.378	10,2	6,79	1.232	338
1910—11	4.863	28	5.970.640	4.097.132	10,5	7,0	1.228	340
1911—12	4.920	27	6.239.440	4.373.576	11,5	7,85	1.268	341
1912—13	5.186	28	6.595.944	4.688.097	11,9	8,25	1.272	352
1913—14	5.270	27	7.064.476	5.224.228	11,7	8,51	1.341	368
1914—15	5.342	28	7.139.727	5.274.383	12,5	9,01	1.337	370
1915—16	5 134	28	6.590.790	4.753.270	12,9	8,74	1.284	355
1916—17	5.266	29	8.736.793	7.558.361	8,7	7,18	1.659	475
1917—18	5.765	30	14.427.842	14.158.844	7,0	6,78	2.503	747
1918—19	6.000	30	11.821.376	10.548.281	10,9	9,46	1.970	595
1919—20	6.568	32	14.875.942	13.113.124	11,2	9,61	2.265	721
1920—21	7.226	33	23.204.460	19.347.365	12,9	10,75	3.211	1.069
1921—22	7.580	35	26.138.522	21.428.419	14,1	11,07	3.448	1.208
1922—23	8.549	38	25.822.655	20.649.753	14,5	11,11	3.020	1.160
1923—24	8.602	38,4	22.573.851	16.718.099	17,4	12,37	2 625	1.008
1924—25	8.970	39,3	23.529.683	17.250.808	16,2	11,44	2.623	1.031
1925—26	9.522	41,3	25.517.758	18.775.705	15,0	10,41	2.679	1.107
1926—27	10.335	43,4	26.651.487	18.679.844	13,4	8,9	2.579	1.119
1927—28	10.747	43,9	26.069.668	16.917.454	13,4	8,4	2.425	1.066
1928—29	11 079	44,6	25.158.451	15.392.012	14,2	8,4	2.270	1.014
1929—30	11.348	44,3	26.157.197	16.250.519	14,5	8,6	2.305	1.020
1930—31	11.688	44,4	27.746.849	17.106.036	15,8	9,0	2.374	1.055
1931—32	11.978	44,2	28.867.189	17.571.195	14,7	8,4	2.410	1.066
1932—33	12.473	44,1	28.672.901	16.688.311	14,6	8,1	2.298	1.014
1933—34	12.773	43,9	27.167.948	14.615.482	16,4	8,4	2.126	935
1934—35	13.109	44,3	27.650.713	14.914.832	17,3	8,7	2 109	935
1935—36	13.316	43,9	28.594.483	16.661.987	16,9	9,32	2.147	943
1936—37	13.716	44,9	28.966.969	16.910.196	17,2	9,52	2.111	949
1937—38	13.751	44,3	29.492.601	17.820.521	14,9	8,51	2.144	950
1938—39	14.395	45,5	31.051.183	19.327.012	12,9	7,53	2.157	981
1939—40	14.783	45,7	33.346.828	22.079.063	11,8	7,29	2.255	1.032
1940—41	14.860	45,8	35.446.038	24.268.068	14,0	9,15	2.385	1.093
1941—42	15.164	45,4	43.355.871	34.493.410	12,3	9,44	2.859	1.298
1942—43	15.621	45,9	58.479.576	57.085.513	10,3	9,73	3.743	1.718
1943—44	15.975	45,5	68.210.819	69.336.990	9,4	9,24	4.269	1.944
1944—45	16.856	45,8	82.430.725	88.708.174	8,9	9,36	4.890	2.239
1945—46	20.259	54,2	97.844.843	101.289.209	9,2	9,22	4.829	2.617
1946—47**	20.170	45,5	93.228.697	92.930.069	9,8	9,44	4.622	2.107
1947—48	20.255	45,1	104.656.490	104.942.637	10,1	9,79	5.167	2.334
1948—49	20.587	45,1	108.030.060	109.919.723	10,1	9,94	5.247	2.364

*) Vedr. årene før 1904-05 savnes sikre oplysninger. **) Dette og flg. år incl. Jerne.

Esbjergs 50 års købstadsjubilæum nytårsaftensdag var ikke alene en stor lokal begivenhed. Det prægede også radioudsendelserne, og strømmen af gratulanter udefra ved receptionen om formiddagen vidnede om, at man over det ganske land med stor interesse følger, hvad der sker i Danmarks yderste forpost mod vest.

Ovenfor ses en udstilling af de mange jubilæumsgaver, der strømmede ind, — og selv om en sådan hyldest let kan stige een til hovedet, lovede borgmesteren, at Esbjerg fortsat ville holde benene på jorden.

På samme tidspunkt, som sognerådet for 50 år siden afleverede kommunen til det første byråd, afholdtes der nytårsaften et byrådsmøde, hvor borgmesteren rettede en tak til hver enkelt af de titusinde af borgere, kvinder og mænd, unge og gamle, der har gjort det muligt for byrådet på det korte åremål af 50 år at skabe en by fuldt på højde med andre danske købstæder.

Nedenfor ses et lille udsnit af byrådsmedlemmer og tilhørere ved det natlige byrådsmøde kl. 23,30 den 31. december 1948, et møde, der blev en milepæl for den unge by.

Jorden steg immervæk i Prisen
Der var-rav for hvem der var med paa Grisen.

98 99

Kl. 12 sa'r Sogneraadet Byraadet Farvel
Mens Skjalden Povelsen spillede dertil.

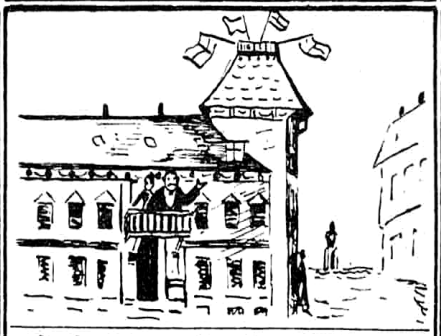

Huse de bygged en Masse
Nödtörftshuse var ej af 1de Klasse

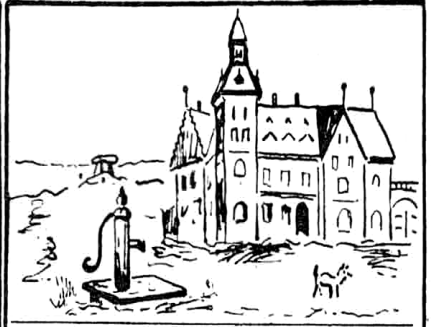
Nr Arkitekt De bedes Lave os saadan
et par Skoler om Aaret Ærbødigst
Sognraadet

Forældrene bör stille til Klö hos Inspektören
Fordi Kommunens Skoler faar al for mange Bören.

Da Prisen steg til 10 Kr. pr. Alen
Bygged Dynveber Centralen

Ja har vi baade Skur og Baadhus
Ska' vi d.o.g. aasse ha' Raadhus.

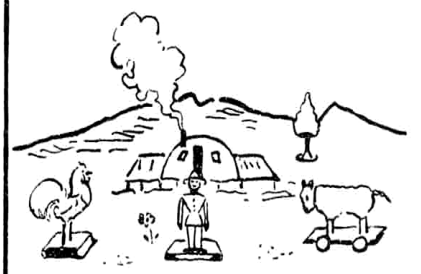
I Herrer krawle op paa Bavnen
Og sa'e der er s. g Plads til Havnen

Havnen var færdig og af mangel paa andet
Bygged de Huse paa Sandet

Da Thor gik til Sös med de Mandfolk som turde
Vilde Skjæbnen de ej kom i Land för de gjorde

For cirka fem og tyve Aar
Var der kun 1 Hane 1 Mand og et Faar

En skjönne Da' der kom et Tog med en Stud
Saa lave' de en Banegaard den har vi endnü

Af Jor'mor hade vi ikke Spor
Der var heller inte brug derfor

Gamle Ordsprog